

GROOMING VAURIOITTA KASVAVAA LASTA

OPAS SOSIAALIALAN AMMATTILAISILLE
JA LASTEN VANHEMMILLE

MIA LAIKOLA JA SONJA SJÖBLOM 8/2020

LUKIJALLE

Nyky-yhteiskunnassa lapset ja nuoret viettävät yhä enemmän aikaa internetissä. Ahkerasti verkossa aikaa viettävä lapsi voi helposti kohdata uhkaavan hyväksikäyttäjän aivan tavallisilla ja suosituilla lapsille ja nuorille tarkotetuilla sovelluksilla ja sivustoilla. Groomingin laajuutta on todellisuudessa vaikea tietää, sillä sitä tapahtuu paljon myös internetin pimeillä kanavilla.

***"Rikoslain mukaan lapsen houkuttelemisella seksuaalisiin tarkoituksiin tarkoitetaan tapaamiseen tai muuhun kanssakäymiseen houkuttelua, jossa tavoitteena on lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö tai sukupuolisiveellisyttä loukkaavaan lasta esittävän kuvan valmistaminen."
(Rikoslaki 39/1889.)***

Tähän oppaaseen olemme koonneet tietoa grooming-ilmiöstä sosiaalialan ammattilaisille ja lasten vanhemmille. Oppaan tavoitteena on tuoda grooming aikuisten tietoon, jotta he pystyvät suojelemaan lapsia uhriksi joutumiselta. Opas sisältää tietoa grooming prosessista, sen haitoista, ennaltaehkäisystä sekä erilaisista ohjeista miten toimia, jos havaitsee lapsen joutuneen uhriksi.

Tämä opas on kahden sosionomiopiskelijan tuotos ja on osa SeAMK opinnäytetyötä. Oppaan kautta haluamme kannustaa lasten vanhempia ja sosiaalialan ammattilaisia olemaan läsnä lasten elämässä ja huomaamaan mikäli lapsella ilmenee seksuaalisen kaltoinkohtelun kaltaisia oireita. On hyvä tiedostaa, että opas on vain suuntaa antava ja jokainen tapaus on yksillöllinen. Yksittäinen oire tai käytöshäiriö ei välttämättä viittaa seksuaaliseen hyväksikäyttöön vaan lapsella voi olla jokin muu huoli.

LAPSEN SEKSUAALINEN HYVÄSIKÄYTTÖ

tarkoittaa tekoa, jolla loukataan lapsen (alle 16-vuotiaan) koskemattomuutta. Näihin tekoihin lukeutuvat:

- lapsen tirkistely
- lapsen johdattelu paljastamaan sukupuolielimensä
- lapsen kuvaaminen seksuaalisessa tarkoituksessa
- lapsen pakottaminen katsomaan pornografista materiaalia tai toisen henkilön sukupuolielimiä
- lapseen kohdistuva seksuaalinen koskettelu tai väkivalta
- lapsen pakottaminen seksuaaliseen toimintaan
 - yhdyntä ja/tai sen yritys
 - lapsiprostituutio

GROOMING

tarkoittaa lapsen tai nuoren houkuttelemista seksuaalisiin tekoihin häneen luodun luottamuksen avulla. Tyypillisiä grooming tapauksia:

- luottamussuhteen luominen lapseen yleensä netin tai sosiaalisen median välityksellä
- tekijä voi esiintyä eri henkilönä (esimerkiksi olemalla lapsen kanssa saman ikäinen)
- lapsen osallistaminen ja sitouttaminen lahjonnan ja uhkailun avulla
 - lapsen turvallisuuden harhakuva rakentaminen
 - tekijän asteittainen manipuloiva lähestyminen
- vääristyneen ihmissuhteen rakentuminen lapsella

GROOMING PROSESSIN SEITSEMÄN ASKELTA

1. Keskustelun avauksena toimii yleensä lasta kiinnostava aihe. Keskustelu on arkista ja lyhyttä. Tekijä saattaa vedota lapsen tunteisiin esiintymällä yksinäisenä.

2. Tekijä manipuloi lasta uskomaan, että hän hallitsee keskustelua ja antaa samalla lapselle tilaa.

3. Hyväksikäyttäjä lähettää paljon myönteisiä viestejä ja lahjoo lasta saaden tämän uskomaan olevansa erityinen. Näin hän luo kuvan aidosta kiinnostuksesta ja saa lapsen luottamuksen. Näin syntyy "yhteisten salaisuuksien" mahdollisuus.

4. Lapsi kokee nyt olevansa velkaa tekijälle aikaa, läheisyyttä ja kiintymystä. Tästä syystä lapsi saattaa lähettää tai paljastaa itsestään kuvia eikä ymmärrä kuvien olevan vastapuolella ikuisesti hallussa. Näin tekijä saa kiristykseen mahdollisuuden.

5. Seksuaaliset keskustelut "aikuismaisessa hengessä".

6. Lapsi säikähtää, mutta järkeilee usein tilanteen omassa päässään parhain päin, jolloin huoli katoaa.

7. Pelko paljastumisesta saa lapsen tekemään tekijän pyytämiä asioita. Lapsen oma syllisyys tai tunne tyhmyydestä estää asiasta kertomisen luotetulle aikuiselle.

MISTÄ TUNNISTAA?

Grooming aiheuttaa nuorena monenlaisia psyykkisiä ja/tai fyysisiä oireita. Tavallisimpia oireita ovat:

itsesyytös

itsetunnon heikentyminen

masennus

ahdistus

traumaperäisen stressihäiriön ja käytöshäiriön oireet

psykosomaattinen oireilu

seksualisoitunut käyttäytyminen

kouluongelmat

painajaiset tai pelot

päihteidenkäyttö

riskikäyttäytyminen

Fyysisiä vammoja voi olla sukupuolielinten tai peräaukon tienoilla, mutta ne eivät ole kovin yleisiä.

**Oireilut lapsilla,
jotka ovat joutuneet uhreiksi,
voivat olla vaihtelevia. On
kuitenkin hyvä muistaa,
ettei jokin yksittäinen oire ole vielä
merkki seksuaalisesta
hyväksikäytöstä!**

MITEN GROOMING VAHINGOITTAÄ LASTA?

seksuaalisuuden rakentumisen häiriöt

- nautinto läheisyydestä ja seksuaalisista tilanteista lakkaa

luottamus ihmisiin heikkenee

turvallisuuden tunne katoaa

itsetunto ja itseluottamus kärsii

vaikeuksia itsenäistymisessä

elämänhalu heikkenee

MITEN ENNALTAEHKÄISTÄ?

Lasta voi suojella seksuaaliselta hyväksikäytöltä monella tapaa.

AIKA

Vietä aikaa lapsen kanssa ja ole läsnä. Pyydä lasta kertomaan päivästä ja ole kiinnostunut kuulumisista. Muistuta lapselle, että olet läsnä ja kerro, että hänen on aina turvallista jutella sinulle huolistaan. Sinun on myös erittäin tärkeää olla paikalla silloin kun lapsi on peloissaan, hädissään tai haluaa lohdutusta.

TURVAKASVATUS

Turvakasvatuksessa tulee ottaa huomioon lapsen ikä ja ymmärrys. Tässä lapselle kerrotaan, että maailma sisältää sekä kilttejä, että pahoja ihmisiä. Jo pienelle lapselle voi kertoa esimerkiksi siitä, että kuka tahansa ei saa häntä kosketella. Lapsen on tärkeää oppia tunnistamaan normaali ja epänormaali kanssakäyminen. Luo lapseen suhde, jossa hän pystyy heti kertomaan normaalista poikkeavasta tapahtumasta. On hyvä tietää missä ja mitä lapsi tekee vapaa-ajallansa, sekä tutustua lapsen kavereihin ja vanhempiin.

SOSIAALINEN MEDIA

Sovi lapsesi kanssa yhteiset säännöt eri sovellusten käytöstä ja valvo hänen puhelintaan. Lapset osaavat taitavasti käyttää eri sovelluksia ja salata niitä vanhemmiltaan. Lapsen on kuitenkin tärkeää ymmärtää, ettei ketään "sometuttavaa" pidä mennä tapaamaan ilman vanhempien lupaa. Vanhempien olisi hyvä mennä mukaan ensimmäiselle tapaamiselle.

SUOSITUT SOVELLUKSET

Snapchat, Yolo, TikTok,
Tellonym, YikYak,
Sarahah, Jodel,
WhatsApp, Instagram,
Youtube

YHDEKSÄN OHJETTA MITÄ AIKUISEN PITÄÄ TEHDÄ

1. Huomatessasi tilanteen, ota tapahtuma rohkeasti lapsen kanssa puheeksi rauhallisessa ympäristössä.
2. Kuuntele ja usko lasta.
3. Ole läsnä.
4. Kysy, mutta älä johdattele vastaukseen.
5. Älä jätä lasta yksin asian kanssa.
6. Kirjoita lapsen kertomus ylös.
7. Konsultoi ja tee yhteistyötä oppilashuollon ja poliisin kanssa.
8. Hae lapselle apua.
9. Kiitä lasta rohkeudesta.

APUKYSYMYKSIÄ KESKUSTELUN TUEKSI

Kerro omin sanoin, mitä on tapahtunut?

Mitä on tapahtunut tätä ennen?

Mitä ajatuksia sinulla on tapahtuneesta?

Mitä ajatuksia sinulla on nyt?

Ketkä kaikki olivat paikalla?

Kerro minulle lisää.

MISTÄ APUA?

**lastensuojeluviranomaiset,
poliisi p. 112,
kouluterveydenhoitaja,
koulukuraattori ja -psykologi,
rikosuhripäivystys / riku.fi / p. 116 006,
raiskauskriisikeskus / tukinainen.fi / p. 0800 97899,
Mannerheimin lastensuojeluliitto / mll.fi / 0800 92277**

KIITOS LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN VÄLITTÄMISESTÄ!

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

